

РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВИ

Постановка проблеми. Формування ринкових відносин в Україні супроводжується виходом України як незалежної держави на міжнародну арену, визначенням її місця в новому глобалізованому світі. Прагнення України стати повноправним членом Європейського Союзу як найближчого потужного інтеграційного об'єднання, що успішно розвивається, пов'язане з бажанням досягти високих стандартів життя населення, побудувати сучасні, засновані на принципах свободи та демократії, політичні та соціально-економічні інститути держави, стати рівноправним учасником світогосподарських відносин. Це визначає напрямок та конкретний зміст економічних, політичних та інституціональних реформ в країні.

Аналіз останніх досліджень. В сфері економічних реформ важливе місце посідає реформування ринку праці як ринку, який визначає ефективність використання людського фактору виробництва, темпи економічного зростання, рівень життя населення. Формування ринку праці, створення основних передумов його ефективного функціонування (декларація економічної свободи роботодавців та працівників, створення нормативно-правової бази, що регламентують соціально-трудова відносини, системи соціального захисту безробітних та відповідних їй інституцій) вже набуло певних ознак завершеності, проте говорити про повну готовність та безпеку інтеграції країни до європейського ринку праці, що характеризується більш високим рівнем оплати праці та вільним переміщенням робочої сили між країнами-членами ЄС, є передчасним. Тому як нагально важливе постає завдання удосконалення регулювання національного ринку праці в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України.

В зазначеному контексті особливого значення набуває реформування молодіжного ринку праці з метою найбільш повного використання можливостей економічно активного населення, що має перспективний тривалий період задіяння власних трудових можливостей у створенні валового внутрішнього продукту.

Вагомий внесок у дослідження питань формування та регулювання молодіжного ринку праці внесли такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як Богиня Д.Б., Боровик В.С., Брич В.Я., Буряк П.Ю., Васильченко В.С., Волгін Н.А., Грішнова О.А., Григор'єва М.І., Єрмакова Е.Е., Збишко Б.Г., Ішин В.В., Калініна С.П., Карпінський Б.А., Колосова Р.П., Котляр А.Е., Лібанова Е.М., Лук'яненко Н.Д., Ліпсіц І.В., Мартякова О.В., Онікієнко В.В., Петрова І.Л., Петух В.М., Рофе А.І., Похвощев В.А. Шаленко М.В., та інші.

Дослідження формування, розвитку та регулювання ринку праці Європейського Союзу здійснено такими вітчизняними та іноземними вченими як Качан Є.П., Шушпанов Д.Г., Неспровова А., Кейзес С., Хакім К., Куппін Л., Бленчерд О., Крюгер А., Мортенсен Д. Питання трудової міграції, що значно посилюється в умовах глобалізації економіки, досліджуються в роботах

вітчизняних та зарубіжних вчених Пирожкова С.І., Малиновської О.А., Хомри О.У., Романюка М.Д., Івахнюка І.В., Боєрі Т., Брюкера Г., Сассена С., Портеса Дж., Борджаса Дж, Мінсера Дж., Мессі Д.

Зазначеними вченими здійснено значний внесок в розробку теоретичних проблем формування, функціонування та регулювання молодіжного ринку праці, пояснення причин виникнення, інтенсифікації процесів трудової міграції внаслідок глобалізації економіки, проте питання інтеграції країни до ринків праці інтеграційних об'єднань з метою розробки перспективних напрямів регулювання національного молодіжного ринку праці залишаються майже недослідженими.

Формулювання завдання. Метою даної статті є удосконалення регулювання національного ринку праці в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України та реформування молодіжного ринку праці з метою найбільш повного використання людського потенціалу.

Виклад основного матеріалу. Перш за все, слід зазначити, що ринок праці молоді в країнах ЄС має свої особливості (табл.1):

1. Загальна кількість населення країн ЄС-25 за період 2000-2007 роки збільшилась на 2,6%, в той час як чисельність молоді знизилась на 1,5%. Також знижується доля молоді в ЕАН – на 4,5 відсоткових пункти. Це говорить про наявність процесів депопуляції населення, зниження рівня народжуваності. В Україні чисельність молоді у віці 15-24, навпаки, зростає – на 2,5% за останні вісім років, хоча таке становище, скоріше, має терміновий характер, тому що природний приріст населення є негативним. В Європі процеси старіння населення почалися вже в 80-х роках, тому вони є більш рельєфними.
2. Рівень економічної активності молоді в країнах ЄС має тенденцію до зниження: в цілому за останні вісім років він зменшився на 2,4 відсоткових пункти і складав 45,1% у 2007 році. В Україні цей показник, хоча і менше 41,4%, але за 2000-2007 роки він практично не змінився.
3. Рівень зайнятості молоді як в країнах ЄС, так і в Україні значно менше, ніж ЕАН. Так, в 2007 році, в ЄС-25 рівень зайнятості молоді складав 37,5%, в той час як ЕАН – 63,8%. В Україні цей показник є більш низьким – 36,6%. Але треба відзначити, що в розрізі часу становище української молоді виглядає кращим. За 2000-2007 роки зайнятість молоді в Україні підвищилась на 18,4%, в той час як в країнах Європи даний показник залишався незмінним.
4. Рівень безробіття серед молоді в Європі та Україні є значно вищим, ніж серед економічно активного населення. Негативною тенденцією в країнах ЄС є досить високий рівень молодіжного безробіття - 17,0% у 2007 році, хоча в розрізі часу він знижується. В Україні також спостерігається тенденція до зниження безробіття - з 24,1% у 2000 до 12,3% у 2007 році.
5. Важливим показником є тривале безробіття, яке характеризується періодом незайнятості більше 1 року. В країнах ЄС-25 в 2007 році 30,7% молоді були безробітними більше року, серед ЕАН цей показник складав 45,8%, в Україні - 21,6% та 49,7% відповідно.

7. Треба відзначити, що рівень безробіття молоді в країнах ЄС тісно пов'язаний з рівнем освіти. Вища освіта дає можливість кращого працевлаштування (табл.2). Не менш важливим є відповідність освіти місцю роботи. В країнах ЄС використовується показник, який характеризує відповідність роботи отриманій освіті. Так, в 2006 році приблизно 47% молоді в Італії працювали не за спеціальністю, в Греції та Данії – 40%, найменшим цей показник був у Нідерландах – приблизно 29%. Не менш важливим є і рівень освіти для подальшого працевлаштування зі спеціальності. Серед молоді, яка закінчила навчання на рівні ПТНЗ, більшість працюють за іншим профілем, ніж випускники ВНЗ. Так, наприклад в Італії це співвідношення складає 50% та 35% відповідно, а в Нідерландах - по 29% (рис.1).

Таблиця 1 - Основні показники ринку праці в країнах ЄС та України за 2000-2007 роки

Показники			Роки								2007 до 2000, %
			2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
Чисельність населення, тис.сіб	ЕАН	ЄС-25	452089,7	453152,6	454815,3	456901,7	459119,2	461478,7	463635,9	463748,6	102,6
		Україна	36402,7	36283,9	36283,9	35983,8	35825,3	35840,5	35787,5	22322,3	61,3
	молодь	ЄС-25	59554,3	58988,5	58507,5	58283,3	58153,4	58200,2	58418	58648,3	98,5
		Україна	7356,3	7380,7	7380,7	7380,6	7477,9	7491,7	7527,2	7539,9	102,5
Доля молоді в чисельності ЕАН, %		ЄС-25	13,2	13,1	12,9	12,9	12,8	12,7	12,6	12,6	95,5
		Україна	20,2	20,3	20,3	20,5	20,9	20,9	21,0	33,8	167,3
Рівень економічної активності, %	ЕАН	ЄС-25	68,3	68,6	68,7	69,0	69,3	69,6	69,8	69,8	102,2
		Україна	63,5	62,7	62,6	62,3	62,0	62,2	62,2	62,6	98,6
	молодь	ЄС-25	46,2	46,1	46,0	45,6	45,0	45,0	45,1	45,1	97,6
		Україна	40,6	39,3	39,6	38,6	40,2	40,2	40,8	41,4	102,0
Рівень зайнятості, %	ЕАН	ЄС-25	62,2	62,7	62,8	62,9	63,0	63,8	64,7	64,8	104,2
		Україна	56,1	55,8	56,2	56,6	56,7	57,7	57,9	58,7	104,6
	молодь	ЄС-25	37,5	37,8	37,4	36,7	36,4	36,8	37,3	37,5	100,0
		Україна	30,9	30,6	31,8	32,1	33,9	34,2	35,1	36,6	118,4
Рівень безробіття, %	ЕАН	ЄС-25	8,6	8,4	8,7	9,0	9,0	8,7	7,9	7,7	89,5
		Україна	11,7	11,1	10,1	9,1	8,6	7,2	6,8	6,4	54,7
	молодь	ЄС-25	18,1	17,0	17,5	18,1	18,9	18,5	17,3	17,0	93,9
		Україна	24,1	22,2	19,7	16,6	15,7	14,9	14,1	12,3	51,0

Джерело: Економічна активність населення України у ...(відповідному) році: Стат.збірник./Держ.комітет статистики України. – С.50, 57, 55, 57, 60, 62, 62; 2007 рік – попередні дані; Інтернет-сторінка Євростату <http://www.europa.eu.int/comm/eurostat>.

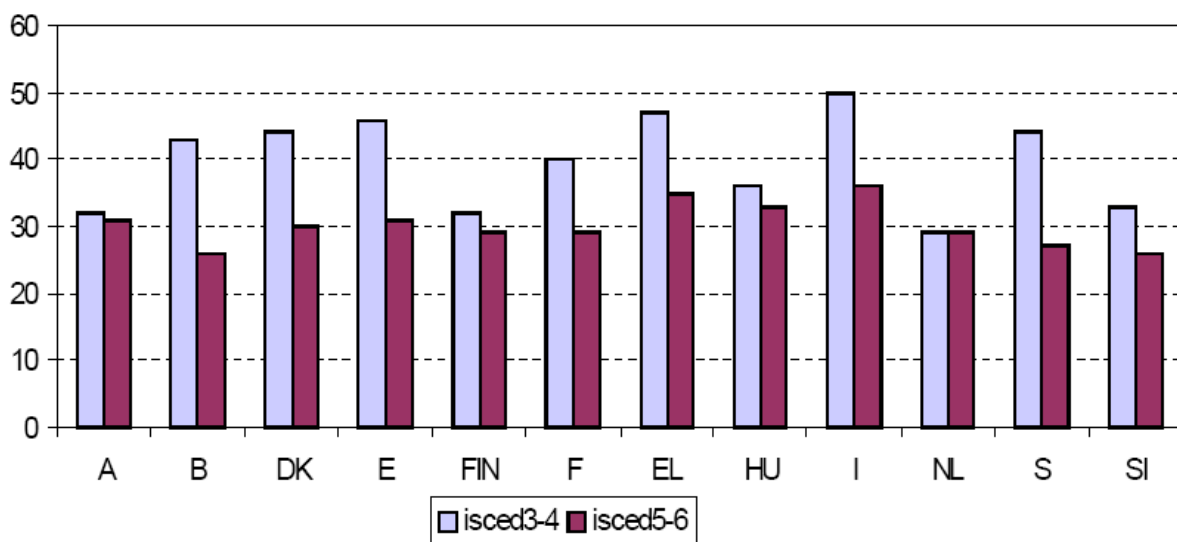
Таблиця 2 - Рівень безробіття молоді в окремих країнах ЄС після певної кількості місяців закінчення навчання у 2006р., %

ПТНЗ- країни	Місяці							
	1	2	3	4	5	6	12	24
Бельгія	24,3	24,2	24,1	23,7	23,6	23,3	20,9	13,9
Іспанія	36,8	36,5	36,3	36,8	36,5	37,2	33,5	27,7
Австрія	7	7	6,8	6,8	6,6	6,1	4,5	2,8
Румунія	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	30,2	22,9
ВНЗ- країни	Місяці							
	1	2	3	4	5	6	12	24
Бельгія	10,8	10,8	10,7	11	11,3	11,7	8,9	5,2
Іспанія	31,5	31,5	31,4	30,8	30,1	29,2	25,5	19,2
Австрія	3,7	3,7	3,7	3,5	3,5	3,4	2,6	2,8
Румунія	32,2	32,2	31,7	31,7	31,7	31,7	20,8	9,2

Джерело: Andren B., Schmidt P. Education in Europe. Key statistics 2005-2006// Statistics in focus. – 2006 - №10. – 12 p.

Таке становище призводить до того, що молодь, яка працює не за спеціальністю, є менш захищеною на ринку праці. Дослідження показують, що серед такої категорії молоді більшість мають часткову або тимчасову зайнятість та частіше поповнюють ряди тих, що шукають роботу. Для вирішення подібної проблеми пропонується два шляхи: допомога в пошуках підходящої роботи та перенавчання, але жоден з цих шляхів не дає гарантії докорінної зміни ситуації. В Україні подібні розрахунки не здійснюються, тому немає можливості здійснити порівняльний аналіз, але можна припустити, що ситуація в більшості є подібною.

В цілому можна стверджувати, що українська молодь знаходиться практично у рівних умовах з молоддю країн ЄС. В Україні у порівнянні з Європою зайнятість молоді є нижчою, але і безробіття є меншим за більшої частки молоді в ЕАН. В країнах ЄС рівень зайнятості та безробіття молоді є вищим, а частка в ЕАН - меншою.

isced3-4- ПТНЗ, isced5-6 – ВНЗ, А – Австрія, В – Бельгія, ДК – Данія, Е – Іспанія, FIN – Фінляндія, F- Франція, EL – Греція, HU – Угорщина, I – Італія, NL – Нідерланди, S – Швеція, SL – Словенія. Джерело: “School leavers in Europe and the labour market effects of job mismatches. Youth transition from education to working life in Europe», Statistics in focus, 3-5/2006

Рисунок 1 - Частка молоді, яка працює не за спеціальністю, в залежності від рівня освіти, за окремим країнами ЄС, 2006 р., %.

Висновки. Виходячи з вищевикладеного важливим напрямком удосконалення регулювання ринку праці молоді в контексті участі держави в євроінтеграційних процесах вважаємо підвищення якості робочої сили у відповідності до стандартів ЄС, що передбачає здійснення заходів щодо забезпечення відповідності професійно-кваліфікаційної структури робочої сили потребам ринку праці, законодавчого та організаційного забезпечення можливостей накопичення та визнання кваліфікацій, участі у створенні загальноєвропейського простору вищої освіти, формування національної системи безперервної освіти.

Особлива увага у державному регулюванні молодіжного ринку праці в умовах участі країни в загальноєвропейському ринку праці має приділятися підвищенню рівня трудових доходів громадян, подоланню бідності, скороченню розриву між рівнями заробітних плат на національному та загальноєвропейському ринку праці, рівня життя населення.

Анотація

В статті розглянуті фактори, що впливають на ринок праці молоді, зарубіжний досвід формування ринку праці молоді, зроблені практичні рекомендації щодо регулювання ринку праці молоді.

Ключові слова: Ринок праці молоді, рівень безробіття молоді, рівень доходу громадян, бідність.

Аннотация

В статье рассматриваются факторы, влияющие на рынок труда молодежи, зарубежный опыт формирования рынка труда молодежи, сделаны практические рекомендации по урегулированию рынка труда молодежи.

Ключевые слова: рынок труда молодежи, уровень безработицы молодежи, уровень дохода горожан, бедность.

Summary

In the article are looked through the factors that have the influence upon the labor market of young people, foreign experience of the labor market of young people forming. Are made the practical recommendations on the regulating of the labor market of young people.

Key words: the labor market of young people, the level of the youth unemployment, the level of citizens' profit, poverty.

Література:

1. Економічна активність населення України у 2000–2007рр.. Стат.збірник / Держ.комітет статистики України.
2. Серета Г.В. Проблеми та перспективи інтеграції українського ринку праці до ринку праці Європейського Союзу // Вісник Хмельницького національного університету., Хмельницький, 2005. – №2(66). – С.193-196. – 0,4 д.а.
3. Andren B., Schmidt P. Education in Europe. Key statistics 2005-2006// Statistics in focus. – 2006 - №10. – 12 p.
4. <http://www.europa.eu.int/comm/eurostat>.